

Ånäset drar ner

– Jag hade gärna sett att det hade blivit Post i butik i Ånäset, säger postmästare Anita Lindgren i Robertsfors. Men idag finns det ingen butiksägare som vill åta sig detta.

Fr o m måndagen den 13 juni flyttar brevbärarna i Ånäset till Robertsfors. Det har varit många turer sedan oktober 1993, men nu har det bestämts att de ska flytta de två milen till Robertsfors. Postkontoret kommer bara ha öppet på eftermiddagarna i Ånäset, en försämring på någon timme. Om man jämför med tidigare.

– Ånäsetborna är inte så glada över

detta, men fördelen är att de nu själva kan bestämma var de vill hämta sina paket, säger Anita. Många jobbar i Robertsfors men bor i Ånäset, så då kanske det är lättare för dem att hämta pake- ten i Robertsfors.

Postkontoret i Ånäset kommer att sköta den avgående posten men boxsortering kommer en brevbärare eller lantbrevbärare från Robertsfors att sköta.

– Tyvärr kommer det att bli en ensam kassör i Ånäset, det känns inte tillfredställande, anser Anita. För säkerhetens skull hade det varit bättre om de var två.

Text: Anna-Lena Sahlman

Erik Lindgren

Något om posten i Robertsfors kommun

Häftet i posthistorisk skriftserie tillverkas i en mycket liten upplaga (10-20 ex) för hand med hjälp av en ordbehandlare, en monteringslåda, en bordskopiator och en häftapparat, allt av enklaste slag. De färdiga exemplaren kan sinsemellan vara något olika och ha ett eller annat skönhetsfel. Skulle detta häfte inte tillfredsställa Dina önskemål, var god skicka det åter för utbyte. Min åsikt är att tankemödan, forskningen och innehållet måste värderas högre än utförandet.

Innehåll

	sid
Förord	1
Ånäset	3
Ratan	9
Dalkarlså (Bygdeå)	10
Gumbodahed	12
Sikeå	12
Överklinten	16
Robertsfors	17
Djäkneboda	19
Flarken	19
Västra Sjulsmark	20
Åkullsjön	20

Förord

För den posthistoriskt intresserade bjuder Robertsfors kommun på flera överraskningar. Därmed menar jag händelser eller postorter som skiljer sig från det vanliga mönster som man kan spåra vid en översiktlig genomgång av vårt lands posthistoria.

Sålunda finns inom kommunen ett postkontor som ursprungligen öppnades som ett förvaltningspostkontor 1832. Det var en av de totalt ca 120 postanstalter som fanns inom vårt land vid den tiden. Så glest var då postnätet, att jämföra med drygt 4300 postanstalter under perioden 1945 - 1953.

En annan "avvikande" företeelse är poststationen vid lägerplatsen Gumbodahed. Totala antalet poststationer på lägerplatser uppgår till ett dussintal, och den i Gumboda fanns bara under fyra säsonger, därefter "utslagen" av den nya poststationen i Sikeå.

I det följande presenteras postanstalterna kortfattat i kronologisk ordning efter deras tillkomst. Det har varit förhållandevis svårt att finna material om dem utan besök i området, men från min horisont kan basfakta lämnas, kompletterade med några exempel på planerade och genomförda eller icke genomförda förändringar.

För uppgifter om namn på postfunktionärer under vissa tidsperioder står jag i tacksamhetsskuld till Jan-Åke Hedlund i Umeå.

Erik Lindgren

Circulaire till samtelige PostFörvaltare i Riket.

Med stöd af Kongl. Maj:ts meddelda Nådiga beslut har Kongl. ÖfverPostDirecteursEmbete nu förordnat, att ett nytt PostContor i Byn Ånäset, belägen i Nysätra Socken af Westerbottens Län, skall inrättas och med nästinstundande Maji månads början öppnas; börande Posten från Umeå inträffa vid Ånäset hvarje Måndag och samma dag derifrån afgå till Skellefteå, samt Posten från sistnämnde PostContor ankomma till Ånäset hvarje Onsdag och samma dag derifrån fortgå till Umeå; hvilket till esterrättelse länder. Stockholm den 5 Martii 1832.

E. LAGERHEIM.

A. W. Grundelstjerna.

Stockholm, tryckt hos J. Hörberg, 1832.

Ånäset

Efter 1830-talet ökade posttrafiken markant och det "stillestånd" som i stort sett betecknar postens utveckling under 1700-talet upphörde. Långt före tillkomsten av 1842 års folkskolestadga fanns skolor på många håll. Läs- och skrivkunnigheten ökade. Detta påverkades av klockarnas funktion som lärare före stadgans tillkomst. Den begynnande industrialiseringen ökade också behovet av fler postlinjer och tätare postturer.

Efter ett regeringsbeslut den 27 mars 1830 skapades åtskilliga nya postgångar samtidigt som fler postkontor inrättades. Under perioden 1826-1850 tillkom 30 nya postkontor, medan ökningen under hela 1700-talet stannade vid ett 20-tal. Genom det nämnda regeringsbeslutet godkändes de ändringar av postnätet som överpostdirektörsämbetet hade föreslagit i sin skrivelse till Kungl. Maj:t ett år tidigare. Västerbottens län fick sin del av kakan genom att ett postkontor inrättades i Ånäset nära Nysätra kyrka den 1 maj 1832. Samtidigt ändrades den dubbla postgången (dubbel postgång = postbefordran med två turer per vecka). Postföraren skulle "turvis ena postdagen taga den hittills vanliga vägen, samt den andra postdagen gå genom Burträsk". Där tillsattes dock inte någon postuppsyningsman, en serviceform som eljest inleddes på några platser genom regeringens anmodan till överpostdirektörämbetet att "tjenlige personer med Eder wettskap af Vår Befallningshafvande utses och förordnas för att afsända, emottaga och utdela brev mot åtnjutande av Tjugufem Riksdaler i årligt arfvode". Burträsk fick i stället en poststation fyra decennier senare, åtskilliga år efter att poststationer hade börjat inrättas för att underlätta postutväxlingen på landsbygden.

Beslutet om ett postkontor i Ånäset innefattades i förenämnda regeringsbeslut (kungligt brev den 27 mars 1830), men postkontoret öppnades inte förrän den 1 maj 1832. Till postmästare utnämndes Anders Wall. Genom att en del personer som tidigare anlitat postkonoret i Umeå förmodades kunna anlita postkontoret i Ånäset med lösväskor eller skickebud begärde postinspektorn i Umeå ersättning

för minskade inkomster. För mig förefaller detta litet långsökt, eftersom ett sådant frånfall av kunder också skulle ha drabbat postmästaren i Skellefteå, där det fanns ett postkontor sedan december 1756. Möjligen kunde postförbindelserna ha varit sådana att det var fördelaktigare att ha lösväska med postkontoret i Ånäset än med det i Skellefteå eller Umeå. Villkoren kunde också ha varit bättre vid förhandling med postmästare Wall om avgifterna för hans expedition av lösväskor och bokföring av postavgifterna än de var i Skellefteå eller Umeå.

Hur som helst fick postinspektorn i Umeå avslag på sin framställning om ersättning för minskade inkomster, sedan frågan avgjorts av regeringen den 9 februari 1833. Det ansågs inte styrkt att postkontoret i Ånäset hade påverkat uppbörden i Umeå. Anders Wall avled i april 1851. Efter en lång vakans utnämndes Carl Gustaf Nyberg i september 1851. Han var ett exempel på utnämningen av pensionerade militärer till befattningar som postmästare och var vid utnämningstillfället 61 år gammal. Han hade bland annat deltagit i finska kriget.

Nyberg fick svara relativt kort period för postkontoret i Ånäset. Han kom överens med postmästare Conrad Eric Gustaf Skotte i Strömstad om att begärs tjänstebyte, vilket regeringen beviljade den 25 september 1856. Skotte blev således den tredje i raden av åtta ordinarie förvaltningspostmästare i Ånäset, medan Nyberg tog hand om det då nära 200 år gamla postkontoret i Strömstad som den 16:e ordinarie chefen där. Han ansvarade för det till sitt 84:e levnadsår och dog fyra år senare.

När poststyrelsen år 1857 föreslog gratifikationer till postförvaltarna "för minskad sportelinkomst i följd av det nya portosystemets införande" angavs 50 kr för postmästare Skotte, att jämföra med t ex 100 kr för postmästare Anders Gustaf Höijer i Skellefteå. Totalt rörde det sig om ett 40-tal postmästare som skulle dela på en gratifikationssumma av drygt 4100 riksdaler, fördelat i en sammanställning i poststyrelsens skrivelse till regeringen. Regeringsbeslutet meddelades genom ett kungabrev den 16 januari 1857, ur vilket hämtas följande: "*Härjämte hafve WI velat i Nåder beifalla, att ofvan omförmälde Postförvaltare och Expeditorer med undantag af Postmästaren Conrad Eric Gustaf Skotte, hvilken till denna befattning i Strömstad blifvit först den 14 December 1855 i nåder utnämnd, må jämväl för sednare hälften af sisberörda år tillgodonjuta af Postmedlen; gratifikationer till hälften af de belopp som för år 1856 blifvit bestämda*".

De 50 riksdaler som Skotte sålunda gick miste om, hade avsett den förlust av portoinkomster, som man hade beräknat skulle ha tillfallit honom under tjänstgöring i Strömstad om frimärket och enhetsportot inte hade införts den 1 juli 1855.

Skotte fortsatte som postmästare i Ånäset till 1868 och fick bland annat uppleva den omklassificering som medförde att hans postkontor kallades postexpedition 1862. Detta hade i varje fall för kunderna inte någon praktisk betydelse. Från och med 1882 återgick man till beteckningen postkontor även för de lägre klasserna av förvaltningsenheterna, de som under en period kallades postexpeditioner. Skotte hade redan 1868 utnämnts till postmästare i Smedjebacken. Han följdes under slutet av 1868 och större delen av 1869 av Henning Ågren, som varit postmästare i Vemdalen sedan 1861. Denne avled i december 1869 innan han ännu hunnit bli 43 år gammal. En ännu kortare period som postchef fick hans efterträdare Anders Henrik Kollberg, januari 1870 - juli 1872.

De tre sista förvaltningspostmästarna i Ånäset var Carl Niclas Lange (1872-1889), Isac Petter Rundqvist (1890-1901) och Johan Emil Wallqvist (1901-1905). Under Langes tid kom ett förslag upp om att flytta postkontoret från Ånäset till Lövånger. Det önskemålet drevs framför allt av representanter för Burträsk som i sin framställning till poststyrelsen den 3 februari 1876 bland annat skrev följande:

"Vi våga fördenskull ödmjukast anhålla, att med dessa postanstalter måtte vidtagas den förändring, att vi måtte få utbyta vår post i Lövånger eller Selet, dit vi hava i någon mån kortare väg än till Ånäset, vilken tillika utgör vår transportled (häradsväg) och är från Webomarks postombyteställe även jämnare och bättre underhållen, så att förändringen uti intet fall ökar, utan tvärtom i någon mån minskar postverkets kostnader. Förändringen låter sig lätt genomföras därigenom, att Lövångers kommun i samband med telegrafbyggnaden inrättat lokal även för postexpedition, som följaktligen står att hyra antagligen för mycket lägre pris

Det faller sig klart att förändringen skulle medföra Nysätra (Ånäset) postexpeditionens förflyttning till Lövånger och Nysätra postanstalts nedflyttning till station, vilket tyckes hava mycket skäl för sig, då Lövånger är en av de viktigaste fyr- och lotsstationer.

Härförutan synes oss angeläget, att då Lövångers telegrafstation och Selets poststation bägge äro belägna i Selets by och i närheten av

Lövångers kyrka, bägge dessa inrättningar måtte erhålla samma benämning "Lövånger", emedan de olika benämningarna ofta förvilla korrespondenterna".

I ett brev den 16 februari 1876 till poststyrelsen stödde bl a Bure Aktiebolag framställningen från Burträsk's invånare. Bland motiveringarna kan nämnas följande:

"Många skäl synas tala för denna förändring ty södra delen av Skellefteå socken och styrelsen för de betydliga Bure-verken ha sin korrespondens på Selet och Lövånger; sistnämnda kommun, betydligt större än Nysätra (Ånäset), har tvenne viktiga hamnar, Kallviken och Bjurön, en av de största lotsplatserna med fyrstation och förändringen underlättas dessutom därav, att lokal för postexpeditionen är inrättad i nedre våningen av telegrafbyggningen, belägen tätt vid allmänna kustvägen i Selet".

Utan något ställningstagande överlämnade postmästare Gustaf Höijer i Skellefteå ärendet till poststyrelsen den 31 mars 1876. Poststyrelsen redovisade ärendet i ett brev den 7 april till länsstyrelsen som bland annat lät Nysätra sockenansvariga ta del av frågan. Den behandlades av kommunalstämman den 30 april 1876. Ett förminskat protokollsutdrag redovisas i illustrationen.

Det i protokollet nämnda bemötandet formulerades i ett brev på drygt två foliosidor den 12 maj 1876 men kommenterades mycket försiktigt i länsstyrelsens svar till poststyrelsen den 6 juni 1876. Länsstyrelsen tillstyrkte sålunda förändring av namnet på poststationen i Selets by till Lövånger, upphörande av den direkta postförbindelsen mellan poststationen i Burträsk och postkontoret i Ånäset samt inrättande av direkt postförbindelse mellan Burträsk och Lövånger. Till den mera känsliga frågan om indragning av postkontoret i Ånäset tog länsstyrelsen inte ställning utan avslutade sitt brev till poststyrelsen med följande rader:

"Och torde därest denna förändring kommer till stånd, I bäst vara i tillfälle att bedöma, huruvida postanstalten i Lövånger bör uppflyttas till postexpedition och den i Ånäset nedflyttas till poststation".

Den ifrågasatta degraderingen kom inte att drabba postmästaren i Ånäset, sedan poststyrelsen beslutat i frågan den 14 juli om ändring av postgången och namnändring av poststationen i Selet. Det skulle dröja ända till den 1 maj 1905 innan postkontoret byttes ut mot en poststation. Orsaken var den obetydliga posttrafiken. Uppböörden under 1903 var endast omkring 3500 kronor.

Utdrag af Protokoll, fört
i allmän Kommunalkammars med
Nysätra Kommun den 30 april 1876
§ 1.

J. J. Fredrogs Lofånger och Burträsk sockens
männ ansökan att få Poststationen i Lofånger
utbytt mot enaids Poststation, hvaroför
uttrycktes gemensam önskan att poststationen
må få kvarvara vid enaids, och uppdrogs
Her J. O. Rydén på Skerförs och underlik-
nad förfrände att i Kommunens namn
afgifva bemötande; Utdrag af Protokoll
sänder till fullmakt.

och och dag, som ofvann. Carl Rancieu
Justeradt. H. S. Hennberg, C. G. Bergstedt
Uppläst från predikstolen i Nysätra
kyrkan den 7 maj 1876, bezeugat H. J. Erik-
sonstam.

Ätteligen utdragil; bezeugat
Carl Rancieu

Jag har i det föregående rört mig delvis utanför Robertsfors kommungränser, detta för att anknyta något till vilka problem förvaltningspostmästarna i Ånäset kunde ha att brottas med. Vid postkontorets utbyte mot poststation den 1 maj 1905 förflyttades postmästare Johan Emil Wallqvist till det samtidigt inrättade postkontoret i Munkedal och blev kvar där till sin död 1921. Det blev nu avtalsanställd personal som fick ansvara för den ersättande poststationen i Ånäset.

Ett nytt slag av postanstalter tillfördes postens organisation 1920, postexpeditioner "av det nyare slaget". De var ett mellanting mellan postkontor och poststationer men de hade inte något underlydande förvaltningsområde, vilket de postexpeditioner kunde ha, som fanns under perioden 1850-1881, en term som ju också gällde för Ånäset under perioden 1862-1881.

Utvecklingen i Ånäset ledde till att poststationen höjdes till postexpedition den 1 mars 1948. Cheferna för postexpeditioner kallades stationsmästare. Den första i Ånäset blev Selma Davida Charlotta Dahlgren, född 1894. Hon var kvar till sin pension och följdes av Tyra Maria Karlsson, som tillträdde den 1 april 1955. Hans Eriksson tog över den 1 juli 1965 och fick bland annat uppleva 1970-talets omorganisation, som också innefattade ny terminologi. Hans titel blev postmästare 1977, när postexpeditionen började kallas postkontor, som sådan har han ansvaret för service till i det närmaste 1000 hushåll med postadress Ånäset.

Över Ånäset har posten expedierats till fyra postombud, Grimsmark, Brände, Estersmark och Kålaboda, samtliga tillkomna i mitten av 1930-talet. Det sistnämnda drogs in redan vid halvårsskiftet 1939, medan de tre andra avvecklades med maj månads utgång 1967. De hade alla i datumstämplarna gravyren ÅNÄSET med tillägget POB 1, 2 3 och 4 i den ordning de räknats upp här.

Komplettering för ÅNÄSET - se sista omlagsidan.

Ratan

I mars 1860 bemyndigade regeringen poststyrelsen att inrätta poststationer på landsbygden för att underlätta postutväxlingen. Det blev en ganska trög start och efter beslutet korresponderade poststyrelsen länge med länsstyrelserna om behovet innan de första poststationerna kunde öppnas i februari 1861.

Inom Robertsfors nuvarande kommungränser skulle det dröja mer än fyra år innan några poststationer öppnades. Men den 15 juli 1865 öppnades två, en med namnet Rathan och en med namnet Dalkarlså. Föreståndarna hade blivit utsedda under handläggningen av ärendena om poststationernas tillkomst. Det var i Ratan tullinspektören Karl Niklas Utterström. Med postärenden sysslade han endast under seglationsperioden (i allmänhet maj-november). Fram till och med 1870 hölls poststationen nämligen stängd under övrig tid av året. När Lina Bjurman tog över den några dagar före nyåret 1871 blev det ändring och man kunde besöka poststationen året om. I tur och ordning har ansvaret under vardera omkring tio år därefter vilat på Ulla Bodén och Johan Axel Abrahamsson. John Otto Abrahamsson tog vid med 1897 års ingång och höll sig kvar i drygt 15 år innan Amandus Oskar Röse tog över i november 1912. Hans hustru Signe skötte i realiteten poststationen under en lång period. Från maj 1919 antecknades hon efter makens död formellt som poststationsföreståndare i postverkets handlingar. I april 1940 lämnade hon över till Tekla Granström som i sin tur fick uppleva poststationens indragning med april månads utgång 1965.

Ratan stavades med h i den makuleringsstämpel som användes under de första fyra åren. Det var en s k strålstämpel utan datumsiffror, ett stämpelslag som mest användes vid poststationer som var förenade med järnvägsstationer.

Dalkarlså (Bygdeå)

Den andra av de båda poststationer som öppnades samtidigt den 15 juli 1865 fick namnet Dalkarlså. Till föreståndare antogs Augusta Bruhn, en av de tidigare kvinnliga poststationsföreståndarna i vårt land. Genom ett kungligt brev den 10 juli 1863 hade kvinnor blivit berättigade att förestå poststationer. Pionjär blev Maria Josefina Adlerstam, som utnämndes den 7 mars 1864 till föreståndare för poststationen Sund i Östergötland.

Augusta Bruhn upplevde hur posttrafiken expanderade kraftigt. Hennes årsarvode på 240 kr höjdes efter framställning till 300 kronor från 1876 års ingång. I framställningen hade hon stöd av befolkningen

*Som vi ega kännedom om, att Post-
stationsföreståndaren i Dalkarlså Fröken Augusta Bruhn,
hvilken ställde med berömvärd ordning och tillmötesgående,
samt i alla sin vår fulla betänksamhet skåte sina, synnerligast
genom natt-tjänstgöringen, för hessa och kraften ansträngan,
de postgörömål, få vi vördsamast anhålla det Kongl.
Styrelsen vill bebjerta hennes anhållan, samt tilldelat
hennes det sökta arvodet.*

Dalkarlså den 14 September 1875.

P. E. Björnsd.

F. J. Dahlstrand

Styrelse i Bygdeå

Bygdeå kommunstyrelse

Styrelse i Bygdeå

F. J. Dahlstrand

Styrelse i Bygdeå
Styrelse i Bygdeå
Styrelse i Bygdeå
Styrelse i Bygdeå
Styrelse i Bygdeå
Styrelse i Bygdeå
Styrelse i Bygdeå
Styrelse i Bygdeå
Styrelse i Bygdeå
Styrelse i Bygdeå

Augusta Bruhn fick uppleva att hennes poststation namnändrades med ingången av 1877 till Bygdeå. Med närmare 47 år i postverkets tjänst blev hon mer eller mindre en legend och mycket omskriven inte minst när det gäller emancipation. Hon efterträddes den 1 april 1912 av Maria Emerentia Aspgren. Alltjämt med avtalsanställning svarade därefter Selma Dahlgren för poststationen 1919-1938, Frans Emil Lundström 1938-1941 och Svea Norberg 1941-1951.

Den 1 oktober 1951 stathöjdes poststationen till en postexpedition och Astrid Elisabeth Vestin fick som föreståndare titeln stationsmästare. Genom en omorganisation över hela landet ändrades terminologin 1977 och det blev ett lokalpostkontor i Bygdeå, från 1986 utan prefixet lokal. Med titeln postmästare har Martin Lindström fått ta över ansvaret för service till de 600 hushåll som har postadress Bygdeå.

I Västerbotten blev Bygdeå känt genom att länets två första banklantbrevbärare började sin verksamhet där i oktober 1992. Det kunde ske genom att postverket och sparbanken på orten mer eller mindre slog sina påsar ihop. Det hade funnits ett sparbankskontor i Bygdeå, som till och med var två år äldre än poststationen, men det stängdes och postverket tog över bankens kundservice. Postens distriktschef Bengt-Olov Moritz uppgav för pressen att om den samarbetslösningen inte hade kommit till, hade man kanske måst gå över till serviceformen post i butik, d v s post på entreprenad. Samarbete mellan post och sparbank var redan etablerat på andra platser men det nya gällde sålunda att även lantbrevbärarna kunde börja tillhandahålla bankservice utöver den som de tidigare lämnat för Nordbankens räkning.

Över Bygdeå har posten expedierats till tre postombud, Ytteråkulla under tiden 1 september 1941 - 31 oktober 1958 med gravyren BYGDEÅ POB 1 i datumstämpeln, Rickleå 1 november 1942 - 31 juli 1961 med gravyren BYGDEÅ POB 2 i datumstämpeln och Bäck under tiden 15 maj 1946 - 31 juli 1961 med gravyren BYGDEÅ 3 i datumstämpeln.

Gumbodahed

I avsnittet om Sikeå berättas hur tillkomsten av poststationen i Sikeå medförde att den under mötestiden öppethållna poststationen i Gumbodahed upphörde med sin verksamhet för gott, när soldaterna hade fått relativ nära tillgång till en poststation i Sikeå.

Poststationen i Gumbodahed hölls öppen första gången under vapenövningarna 1894 med start den 15 maj. Materialförvaltaren Olof Lindström blev poststationsföreståndare med en ersättning av 30 kr per månad. Det var han som ansvarade för poststationen under alla de fyra säsonger som den hölls öppen. Under sista säsongen ändrades poststationens klass från II till I varigenom befogenheten i fråga om värdepost och paket ökades.

Sikeå

På uppdrag av Robertsfors bruksägare skrev Fredrik Jacobsen och J O Nordstedt den 27 april 1897 till poststyrelsen och påtalade behovet av en poststation. De hävdade att för bruksägarna, "dess tjänstemän och arbetarepersonal, omkring 800 personer, samt för den av omkring 4000 personer befolkade kringliggande nejden, omfattande norra hälften av Bygdeå socken och en del av Burträsk socken" hade behovet av en poststation gjort sig gällande länge. De önskade den förlagd vid bruket "eller i den 5 kilometer härifrån vid allmänna landsvägen belägna Sikeå by, varest finnes telegrafstation samt ångbåtsstation och lastageplats samt 3 handlande, flera hantverkare, samt omkring 200 arbetare och 20 bönder".

De pekade också på att avståndet till den närmaste poststationen, den i Bygdeå, var 19 kilometer och att portoavgifterna för post från bruket uppgick till omkring 1000 kronor per år. Brevet avslutades med ett "erbjudande av fri lokal uti det Robertsfors Bruk tillhöriga hus i Sikeå by, i vilket telegrafstationen är inrymd, där fröken Augusta Nordsvan förklarar sig villig bliva föreståndare emot en årlig avlöning av 240 kronor".

Under den följande remissbehandlingen förklarade postmästare Isac P Rundqvist vid postkontoret i Anäset att en poststation vid Sikeå telegrafstation var av behovet påkallad och att en sådan skulle komma att betjäma korrespondenter inte bara inom Sikeå by, Sikeå hamn och Robertsfors bruk utan även inom Brobacken, Bygdsiljum och hela norra delen av Sikeå socken. Han ville emellertid att ett särskilt villkor skulle ställas för den begärda poststationen, nämligen "att Robertsfors bruk bör förbinda sig att lämna fri lokal icke endast för några år, utan så länge sågverksrörelsen m m vid Robertsfors bruk fortgå och poststationen i Sikeå är i verksamhet".

Under vapenövningsperioderna fanns det sedan maj 1894 en poststation i Gumbodahed i Nysätra socken. Den låg på 9 km:s avstånd från Sikeå, något som postmästare Rundqvist påpekade, liksom att avståndet mellan Bygdeå poststation och den önskade poststationen i Sikeå blott skulle bli 13 km.

		Umeå—Luleå.							
		(Från den 1 september 1897.)							
M.	O. Th. F. L.	—	10,0	1,0	Umeå postkontor	Th.	L. S. M. T.	6,15	—
M.	O. Th. F. L.	11,15	11,15	1,4	Innertalle skjutstation	Th.	L. S. M. T.	5,0	5,0
T.	Th. F. L. S.	1,0	1,15	2,0	Säfvares poststation (gästgivaregård)	Th.	L. S. M. T.	3,0	3,15
T.	Th. F. L. S.	3,45	3,45	0,9	Djkeaboda gästgivaregård	Th.	L. S. M. T.	12,30	12,30
T.	Th. F. L. S.	4,55	5,5	0,7	Bygdeå poststation	O.	F. L. S. M.	10,55	11,25
T.	Th. F. L. S.	6,0	6,0	0,5	Ricklä gästgivaregård	O.	F. L. S. M.	10,0	10,0
T.	Th. F. L. S.	6,35	6,50	0,9	Sikeå poststation	O.	F. L. S. M.	9,10	9,25
T.	Th. F. L. S.	8,0	8,15	0,1	*) Gumbodaheds poststation	O.	F. L. S. M.	7,45	8,0
T.	Th. F. L. S.	9,15	—	0,5	Gumboda gästgivaregård			—	6,45
T.	Th. L. S.	—	9,45	0,9	Anäsets postkontor	O.	F. L. M.	5,40	—
T.	Th. L. S.	10,50	10,50	1,7	Grimmarks skjutstation	O.	F. L. M.	4,35	4,35
T.	Th. L. S.	12,50	1,5	1,7	Lofångers poststation	O.	F. L. M.	2,30	2,35
T.	Th. L. S.	1,30	1,30	1,4	Broänge gästgivaregård	O.	F. L. M.	1,55	1,55
T.	Th. L. S.	3,10	3,10	1,5	Daglöstens skjutstation	O.	F. L. M.	12,15	12,15
T.	Th. L. S.	5,10	5,25	1,4	Bureå poststation (gästgivaregård)	O.	F. L. M.	10,0	10,15
T.	Th. L. S.	7,5	7,5	1,0	Innerviks skjutstation	O.	F. L. M.	8,20	8,20
T.	Th. L. S.	8,15	8,15	1,3	Sunnå by	O.	F. L. M.	7,10	7,10
T.	Th. L. S.	8,40	—	0,2	Skellefteå postkontor	O.	F. L. M.	—	6,45
M. T.	Th. F. L. S.	—	9,35	1,2	Kåge poststation	T. O. Th. F. L. S.	5,10	—	
M. T.	Th. F. L. S.	11,0	11,12	0,7	Frostkäge skjutstation	T. O. Th. F. L. S.	3,25	3,45	
M. T.	Th. F. L. S.	11,50	11,55	0,5	Ostvik	T. O. Th. F. L. S.	2,30	2,30	
T. O.	F. L. S. M.	12,35	12,35	0,9	Byske poststation (gästgivaregård)	T. O. Th. F. L. S.	1,45	1,45	
T. O.	F. L. S. M.	1,40	—	0,9	Tome	T. Th. F. S.	—	12,35	
O.	F. S. M.	—	1,55	1,4	Brännfors' poststation (Åbyns skjutstation)	T. Th. F. S.	12,30	—	
O.	F. S. M.	3,0	3,0	0,5	Kinnbacks skjutstation	T. Th. F. S.	11,15	11,15	
O.	F. S. M.	3,45	4,0	1,0	Jäfte gästgivaregård	T. Th. F. S.	10,15	10,30	
O.	F. S. M.	5,10	5,11	1,4	Pitannd	T. Th. F. S.	9,5	9,5	
O.	F. S. M.	6,45	6,45	0,9	Piteå postkontor	T. Th. F. S.	7,30	7,30	
O.	F. S. M.	7,55	7,55	1,1	Öjebyns poststation	T. Th. F. S.	6,30	6,30	
O.	F. S. M.	9,15	9,0	0,5	Öjebyns gästgivaregård	T. Th. F. S.	4,15	5,0	
O.	F. S. M.	8,45	9,0	0,1	Håkansö poststation	T. Th. F. S.	3,10	3,30	
O.	F. S. M.	9,10	9,10	1,0	Rosvika gästgivaregård	T. Th. F. S.	3,0	3,0	
O.	F. S. M.	10,20	10,30	2,2	Eresnäs by	T. Th. F. S.	1,40	1,50	
O.	F. S. M.	11,50	11,50	1,2	Antnäs poststation (gästgivaregård)	T. Th. F. S.	12,15	12,15	
Th. L.	M. T.	1,40	1,40	1,7	Gäddvik	M. O.Th. L.	10,30	10,30	
Th. L.	M. T.	2,0	2,12	0,3	Bergnäs	M. O.Th. L.	9,55	10,10	
Th. L.	M. T.	3,25	3,25	1,6	Luleå postkontor	M. O.Th. L.	8,45	8,45	
Th. L.	M. T.	4,10	—	31,7			—	8,0	

*) Öppen från och med den 9 maj till och med den 12 september 1897.

Postinspektionen i norra distriktet redovisade ärendet till poststyrelsen den 2 juli 1897. Detta skedde med tillstyrkande bland annat därför att kostnadsökningen var relativt låg. Postföraren mellan Umeå och Luleå passerade Sikeå fem gånger i veckan i vardera riktningen och någon extra postföringskostnad skulle sålunda inte uppstå. Poststyrelsen beslöt den 13 juli 1897 i enlighet med framställningen och poststationen i Sikeå öppnades den 1 september 1897.

Här kan inskjutas att följande år öppnades inte någon poststation vid Gumbodahed när vapenövningarna började. Närheten till den nya poststationen i Sikeå ansågs inte motivera en särskild poststation i Gumboda. Övriga tillfälliga poststationer på lägerplatser har i allmänhet funnits sommartid under längre perioder än bara fyra år. En så kort period blev det ju för poststationen på Gumbodahed. I den tidtabell som utfärdades för postgången mellan Umeå och Luleå för tillämpning från den 1 september 1897 noterades genom asterisk att Gumbodaheds poststation var öppen från och med den 9 maj till och med den 12 september 1897.

Sikeå blev på grund av sitt läge vid huvudpostlinjen utgångspunkt för postlinjer till bl a Robertsfors och Överklinten. På den sistnämnda platsen fick man en poststation den 1 november 1904. Bland dem som fick skjutsa posten fanns unga pojkar, ja alltför unga om man skulle rätta sig efter gällande regler, t ex Sante Carlsson som bara var nio år när han första gången körde post med en sk "Jakob Jaksa kärra" efter häst till Robertsfors. Det var en tvåhjulig kärra av ungefär det slag som i södra Sverige kallades "rapphöna" eller "kaffebränna". När det var fråga om värdepost brukade två unga pojkar engageras i körningen. Det var enligt kontraktet C J Carlsson som svarade för posttransporten mellan Sikeå och Robertsfors och från hösten 1904 även till Överklinten. Transporten övertogs så småningom av åkaren Johan Lindgren. Han fullgjorde den sommartid med sin öppna Fiat av 1909 års modell men på vintern med häst och vagn. Omkring 1924 tog postverkets egna diligenser över transporten.

I Sikeå fick Augusta Nordsvan enligt kontraktet nöja sig med ett årsarvode på 240 kr under tre år efter det att poststationen hade öppnats den 1 september 1897. Hon bevakade rätten att begära höjning efter treårsperioden och fick från den 1 oktober 1900 årsarvodet höjt till 400 kr och från den 1 oktober 1903 till 500 kr.

Bryggaren Carl Johan Ludvig Carlsson tog över poststationen från den

1 mars 1906, men då mot ett till 200 kr sänkt årsarvode. Augusta Nordsvan blev vid den tidpunkten på egen begäran antagen till föreståndare för den samtidigt inrättade poststationen i Robertsfors. Dess tillkomst tog bort en stor del av trafikunderlaget för poststationen i Sikeå.

*Sun. Robertsfors Truksejare aningätt
till Kongl. Generalpoststyrelsen med anse-
ran om inrättande af en poststation i
Robertsfors, och de säväl deras som min
önskan vore, att jag - dereft deras begäran
beritjas - snätte blifva förflyttad till denna
station, vägar jag härmed vördsammast
anhålla om föreständarplatsen derstädes
under förhoppning om återutande af
samma föreförmaner som jag om Sun.
Alldinstund Robertsfors Stations Skötsel
torde komma att skrifa minst lika mycket
arbete som Sikeå Stations om gör, och dertom
ej fri betald der erhålles. Sikeå den 2 November 1905.
Ödmjukteligen
Augusta Nordsvan*

Carl Johan Lundvig Carlsson ville trots förhållandevis låg trafik och liten arbetsinsats inte finna sig i sin situation. Redan den 1 april 1907 finner vi fröken Augusta Aspegren vid rodret, nu med 400 kr i årsarvode och från och med oktober 1908 dessutom ett tillägg på 120 kr som birädesanslag vid nattposternas expediering.

Maria Emerantia Aspegren gästspelade under jämnt ett år, innan poststationen överlämnades den 1 april 1912 till Elin Ulrika Holmgren med 300 kr i årsarvode. Birädesanslaget hade från september 1908 höjts till 180 kr om året och höjdes från den 1 oktober 1915 ytterligare, nu till 240 kr. Poststationsföreståndarens årsarvode höjdes också i etapper, från den 1 oktober 1913 till 360 kr och från den 1 oktober 1915 till 420 kr.

Bättre blev det efter hand när en reglering av arvoden genomfördes så att betingssystemet försvann och lönerna blev någorlunda lika över hela landet i förhållande till poststationernas storlek och arbetsbehov. Det blev också en lång period som Elin Ulrika Holmgren svarade för poststationen. Karin Elisabeth Sandström tog över den 1 februari 1945, följd den 1 november 1953 av Ruth Siri Alice Lundström. Redan från februari 1955 finner vi därefter Gerd Anny Stighult som föreståndare och från april 1961 Lola Nyman. Hon fick uppleva poststationens indragning med maj månads utgång 1971.

På hösten 1970 hade berörd befolkning informerats om den planerade omläggningen under en sammankomst i Sikeås samlingslokal. Nu skulle det bli lantbrevbäring i stället för poststation och någon större opposition mot planerna kunde inte förmärkas. Man var väl medveten om lantbrevbäringens fördelar.

Till lantbrevbärare antogs poststationsföreståndaren Lola Nyman. Samtidigt gjordes en annan omorganisation inom kommunen genom att Överklintens postexpedition också drogs in.

Överklinten

Redan före sekelskiftet hade postverkets ekonomi förstärkts och det blev förhållandevis lätt att få gehör för önskemål om nya poststationer, särskilt om de kunde förläggas intill en redan befintlig postlinje och således inte krävde ökade postföringskostnader. En av de många som på så sätt kom till i medvind var den i Överklinten. Den öppnades vid postlinjen mellan Sikeå och Bygdsiljum den 1 november 1904, där posten befordrades två gånger i veckan i vardera riktningen.

Sikeå—Bygdsiljum. (Eran den 1 november 1904.)					
—	8,0	0,5	T. F.	6,0	—
11,0	11,30	1,3	T. F.	10,45	3,0
3,15	—	1,6	T. F.	—	7,0
		3,4			
Postföringen å linien ombesörjes å sträckan Sikeå—Överklinten af åkande och å sträckan Överklinten—Bygdsiljum af gående landtbrof-brefbärare.					

Till föreståndare för poststationen i Överklinten antogs Per Valfrid Ahlstedt med 100 kr i årarvode. Hans efterträdare Johan Johansson från den 1 april 1908 fick detta höjt till 175 kr och följde med i ytterligare löneförbättringar, 300 kr från den 1 juli 1911 och 360 kr från den 1 oktober 1916 räknat. I december 1946 övertog Dagny Erika Johansson poststationen. Den 1 oktober 1951 statushöjdes den till post-expedition och Ulla Isaksson fick med titeln stationsmästare uppleva hur de hårda rationaliseringsvindarna medförde postexpeditionens indragning med maj månads utgång 1971. Med övergång till funktion som lantbrevbärare fick Ulla fortsatt anställning i Postens tjänst.

Till postombudet Inre Ultervattnet expedierades posten av postanstalten i Överklinten. Postombudet hade i datumstämpeln gravyren ÖVERKLINTEN POB 1. Det var i verksamhet under tiden 1 oktober 1936 - 31 juli 1961.

Robertsfors

Direktör Manus Bagge vid Robertsfors Bruk skrev den 25 oktober 1905 till postinspektör Carl Holst i Sundsvall och begärde att få en poststation inrättad i Robertsfors. Ur det tre foliosidor långa brevet finner jag det lämpligt att göra följande citat:

"De invid nuvarande poststationen i Sikeå belägna byarna Sikeå och Legdeå hava hittills anlitat nämnde poststation, men enär minst 60% av de i dessa byar boende arbeta vid brukets brädgård i Sikeå hamn, och enär emellan denna plats och Robertsfors järnväg finnes med förbindelse minst 4 gånger i vardera riktningen, kunna ju dessa byars befolkning både lättare och billigare få sin post från Robertsfors, än nu med gångbud från Sikeå poststation".

Det var sålunda bäddat för att Sikeå poststations trafikunderlag skulle minska vid eventuellt bifall till brukets framställning, något som ytterligare accentuerades när postinspektionen i Sundsvall redovisade ärendet till poststyrelsen den 18 december 1905:

"Då uppbörden vid poststationen i Sikeå under innevarande år ökats, samt då minst 80 procent av densamma beräknas hava tillförts poststationen från Robertsfors och däromkring belägna byar, torde

uppbörden vid en poststation i Robertsfors komma att uppgå till eller åtminstone med ett ringa belopp understiga 5000 kr för år".

Postmästare Albrecht Ludvig Almgren i Umeå hade redan i sitt remissyttrande den 3 november 1905 ansett sig "icke kunna annat än på det högsta förorda" inrättande av poststation vid Robertsfors bruk och postinspektionen anmälde i redovisningen till poststyrelsen att "fröken Augusta Nordsvan, som enligt med henne den 30 maj 1903 upprättat kontrakt förestår poststationen i Sikeå, anmält sig villig övertaga befattningen såsom föreståndare för den ifrågasatta poststationen i Robertsfors mot åtnjutande därför av arvode till enahanda belopp, som för närvarande utgår för poststationens i Sikeå skötande". Postinspektionen medsånde förslagskontrakt, nämligen

"ett med fröken Nordsvan om handhavande av en poststation i Robertsfors mot nyss nämnda ersättning,

ett med bryggaren Carl Johan Ludvig Carlsson om poststationens i Sikeå skötande mot ett till 200 kronor för år nedsatt arvode, samt

ett med aktiebolaget Robertsfors om postföring med häst och åkdon fem gånger i veckan, fram och åter, mellan Sikeå poststation och den ifrågasatta poststationen i Robertsfors mot ersättning av 75 öre för var enkel färd".

Poststyrelsen biföll framställningen för tillämpning från den 1 mars 1906, till en början dock med postföringen inskränkt till fyra turer per vecka. En lantbrevbärare fullgjorde de andra två veckoturena, som emellertid redan i juni 1907 överfördes till postföring utan kombination med lantbrevbärning.

		Sikeå—Robertsfors—Bygdsiljum.					
		(Från den 1 mars 1906.)					
—	7,15			M. T. O. Th. F. L.	7,30	—	
8,0	—	0,5		(M. T. O. Th. F. L.	—	6,45	
—	8,30	1,3		T. F.	6,15	—	
10,45	11,15	1,6		T. F.	10,45	4,15	
3,0	—	3,4		T. F.	—	7,0	
		Postföringen T. och F. besörjes å hela linien af lantbrevbärare, som å sträckan Sikeå—Öfverklinten begagnar häst och åkdon.					

Den nya poststationen gick en mycket gynnsam utveckling till mötes och kunde redan den 1 november 1932 stathöjas till postexpedition. Därmed var det slut med avtalsanställning för föreståndaren och med titeln stationsmästare blev Rut Valborg Egerstedt chef genom

poststyrelsens i god tid gjorda utnämning den 19 september 1932. Edith Charlotta Nordfeldth tog över 1938, sedermera med tillnamnet Nordfeldth-Kröger. Ändrad terminologi medförde att postexpeditionen blev "lokal"postkontor 1977 och med dagens term finns i Robertsfors ett postkontor, där postmästare Anita Lindgren fått ta över ansvaret för service till närmare 1900 hushåll.

Djäkneboda

Postnätet kompletterades efter hand och en och annan ny poststation kom till. År 1923 gjordes en framställning om att en poststation skulle öppnas i Djäkneboda. Det blev inte något positivt resultat den gången men efter en ny framställning (diarienummer Ib 1925:645) inrättades den 1 oktober 1925 en poststation där med Maria Georgina Eriksson som föreståndare.

Som många av de små i sen tid tillkomna poststationerna kunde även den i Djäkneboda avvecklas sedan lantbrevbärningen gjorts effektiv med ökade befogenheter. Fram till stängningen den 30 april 1965 hade poststationen i Djäkneboda följande ordinarie föreståndare efter Maria G Eriksson: Svea Margareta Eriksson (1927-1934), Zaida Maria E Löfroth (1935-1939), Rut Siri Allice Sundström (1939 -1953) och Barbro Viola Österlund (1953-1965).

Flarken

Ännu senare än i Djäkneboda fick Flarken en poststation den 1 oktober 1931. Orten hade dock inte varit utan postservice, eftersom en lantbrevbärare från Anäset hade betjänat den med post tre gånger i veckan sedan några år in på det nya seklet.

Till föreståndare för poststationen i Flarken antogs Edith Karolina Lindmark den 1 oktober 1931. Hon avlöstes den 1 augusti 1953 av Dagny Erika Andersson. Fler ordinarie föreståndare svingade inte datumstämpeln i Flarken, utan kunderna fick uppleva stängningen av poststationen den 12 maj 1979. Vi hade emellertid nu kommit in i en

period då Postens ledning börjat ta hänsyn till önskemål om att ortsadresser skulle få leva vidare. Postadressen till dem som tidigare betjänats av poststationen i Flarken blev sålunda 910 45 FLARKEN. Detta framgick bland annat av Postens interna telefonkatalog, varav ett utdrag återges här ur utgåvan i december 1985.

FJÄLLBACKA (lpk 2) **0525-310 13** RK Thtn Pa 450 71 FJÄLLBACKA
Öppet M-F 09.00-11.30, 14.30-17.00, L 09.30-12.00

FJÄLLÅSEN (ple) **0970-600 53** RK Lul Pa 970 27 FJÄLLÅSEN
Öppet Helgfri M-F 15.00-16.00, Helgfri L 13.00-14.00

FJÄRDHUNDRA (lpk 2) **0171-911 35** RK Up Stora vägen 17, Pa 190 70 FJÄRDHUNDRA
Öppet M-F 09.00-11.30, 14.30-17.00, L 09.30-12.00

FJÄRÅS (lpk 2) **0300-401 61** RK Gbg Pa 430 33 FJÄRÅS
Öppet M-F 09.00-10.30, 15.30-18.00, L 09.00-12.00

FLARKEN (Tidigare poststation numera enbart ortsadress) RK Umeå Pa 910 45 FLARKEN
Utdelningspostkontor: 910 44 ÅNÅSET

* **FLEN** (lpk 1) RK Esk Pa 642 00 FLEN
Öppet M-F 09.00-18.00, L 09.00-13.00

Gembert Sten 0157-101 04 Postmästare

Kassaexp 0157-126 29T

Brevbäringsexp 0157-136 68

FLISERYD (lpk 3) RK Kmr Pa 380 53 FLISERYD
Öppet M-F 09.30-11.30, 15.00-17.00, L 09.30-11.30

Harrysson Maj-Britt 0491-920 63 Postmästare

Kassa- och brevbäringsexp 0491-920 63T

FLOBY (lpk 2) **0515-401 01** RK Fkp Pa 520 40 FLOBY
Öppet M-F 09.00-12.30, 15.30-17.30, L 09.00-12.00

Västra Sjulsmark

En poststation öppnades den 1 februari 1933 i Västra Sjulsmark med Olga Elisabeth J Stenman som föreståndare. Poststationen, som avvecklades den 21 maj 1966, hade därefter följande ordinarie föreståndare: Sven Gustaf Stenman (1951-1954), Kjell Harry Forsgren (1954-1955) och till sist Sven Gustaf Stenman åter (1956-1966).

Åkullsjön

Den sista i raden av poststationer inom Robertsfors nuvarande kommungränser blev den i Åkullsjön. Den öppnades den 1 mars 1938 och avvecklades samtidigt med den i Västra Sjulsmark den 21 maj 1966. Två ordinarie föreståndare finns antecknade i personallängden, Anna Amanda Jonsson (1938-1946) och Nils Hjalmar Jonsson (1947-1966).